

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВИМІРАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Шкодкіна Ю.М., здобувач

Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Протягом останніх десятиліть у світі активно розгортаються глобалізаційні процеси та процес переходу країн до сталого економічного, соціального та екологічного розвитку. Глобалізація актуалізує положення концепції сталого розвитку. З одного боку, наслідки глобалізаційних процесів спричинили загострення глобальних екологічних проблем, чим викликали необхідність зміни традиційної моделі розвитку, а з іншого – дозволили об'єднувати ресурси, як матеріальні, так і фінансові, для виправлення ситуації на глобальному рівні.

За темпами розвитку та масштабами впливу глобалізаційних процесів у світі, домінантним виміром глобалізації є глобалізація у фінансовій сфері.

На теперішній час, фінансова глобалізація характеризується такими тенденціями розвитку:

- темпи зростання обсягу фінансового капіталу у світі випереджають темпи фізичного виробництва, обміну та споживання виробленої продукції. Спостерігається домінування фінансового сектору у відтворювальних процесах у сучасній економіці;

- нарощення фінансового капіталу здійснюється відокремлено від реальної економіки. Фінансовий сектор стає самодостатнім;

- обсяги портфельних інвестицій у значній мірі превалюють над обсягами прямого іноземного інвестування;

- короткострокове інвестування домінує над довгостроковим, що підриває безпеку національних економік через можливість швидкого відпливу короткострокового капіталу.

За таких умов, процес реалізації сталого розвитку, зокрема у частині його фінансового забезпечення, спіткає ряд проблем.

По-перше, домінування інтересів фінансового капіталу впливає на формування механізмів фінансування сталого розвитку, передусім, на вибір напрямків фінансування. Розподіл значної частки фінансових ресурсів між країнами-реципієнтами здійснюється виходячи із рівня прибутковості об'єктів інвестування. Кошти направляються головним чином у найбільш прибуткові проекти з точки зору інвесторів.

По-друге, зазначені тенденції посилюють дію фінансових криз, навіть якщо вони виникають із внутрішніх причин. Інтенсифікація взаємозв'язків у фінансових відносинах на глобальному рівні призводить до хвилеподібного поширення потрясінь у фінансовій сфері. Через канали фінансових зв'язків відбувається трансмісія фінансових шоків від розвинутих економік до країн з менш розвинутими економіками. Як наслідок, розвинуті країни зменшують

обсяги фінансування, а країни, що розвиваються, фокусуються на проблемах подолання криз.

За таких умов, механізм фінансування сталого розвитку має включати як глобальні, так і національні форми і методи фінансування. На нашу думку, фінансовий механізм забезпечення сталого розвитку доцільно розглядати у розрізі трьох складових фінансових механізмів глобального, національного та локального рівнів, які проявляються в єдності та взаємозв'язку між собою, зберігаючи своє самостійне значення для забезпечення сталості розвитку на відповідних рівнях. При цьому, формування загального механізму фінансування сталого розвитку має здійснюватись з урахуванням взаємозв'язків між інструментами фінансування різних рівнів та розподіленості в часі процесів інвестування коштів за різними інструментами.

Виявлення та описання взаємозв'язків між інструментами фінансування потребує дослідження характеру передавальної дії – трансмісії – фінансового механізму сталого розвитку. При цьому, останній представляє собою сукупність каналів фінансування, які відрізняються за способом надання фінансових ресурсів реципієнту. За формою фінансового забезпечення можна виділити основні канали фінансування: кредитний, грантовий та інвестиційний, а також канали змішаного типу – грантово-кредитний та інвестиційно-грантовий. За суб'єктами фінансування – канали фінансово-кредитних установ, урядів, недержавних природоохоронних організацій та канали приватного капіталу.

Узгодження розподілених у часі процесів інвестування коштів за різними інструментами потребує часової координації процесів фінансування на різних рівнях реалізації політики сталого розвитку.

Одним із проявів глобалізації є інтенсифікація інтеграційних процесів, передусім, в економіці, яка веде до взаємопов'язаного та взаємообумовленого розвитку окремих країн як суб'єктів світового економічного простору. За таких умов неможливо вирішувати соціально-економічні та екологічні проблеми, дистанціювавшись від глобальних трансформацій. Тому, у процесі управління сталим розвитком мають враховуватись сучасні тенденції глобалізаційних процесів, зокрема у фінансовому секторі, та досліджуватись їх позитивні і негативні прояви для забезпечення ефективної реалізації програм сталого розвитку.

1. World Economic Outlook. Crisis and recovery. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2009/01/>

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 269-271.